

Lausuntopyyntö luonnoksesta sosiaali- ja terveysalan yhdistysten ja säätiöiden rahoituksesta annetun valtioneuvoston asetuksen 3 §:n muuttamiseksi

Johdanto

Sosiaali- ja terveysministeriö pyytää lausuntoanne sosiaali- ja terveysalan yhdistysten ja säätiöiden rahoituksesta annetun valtioneuvoston asetuksen 3 §:n muuttamisesta.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi sosiaali- ja terveysalan yhdistysten ja säätiöiden rahoituksesta annettua valtioneuvoston asetusta. Voimassa olevan asetuksen 3 §:ssä säädetään avustuksen myöntämisen erityisistä edellytyksistä. Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi nykyisen säännöksen otsikkoa ja lisättäisiin nykyiseen säännökseen kaksi momenttia. Uudessa 2 momentissa säädettäisiin avustuksen harkinnanvaraisista kriteereistä aikaisempaa tarkemmin. Kriteereissä korostuu avustettavan toiminnan kohtaavuus ja kiinnitetään huomiota eräisiin muihin toiminnan laatuun ja tarkoituksenmukaisuuteen liittyviin tekijöihin. Uudessa 3 momentissa todettaisiin avustusvalmistelun perustuvan kokonaisharkintaan.

Valtioneuvoston asetuksen on tarkoitus tulla voimaan 31.8.2026.

Tavoitteet

Sosiaali- ja terveysjärjestöille myönnettävissä olevien valtionavustusten, eli ns. STEA-avustusten määrän vähentyessä on tunnistettu tarve säätää nykyistä tarkemmin avustusten myöntämisharkintaa ohjaavista kriteereistä.

Liitteet:

[VnA-luonnos sote-järjestöjen rahoituksesta annetun VnA 3 § muuttamisesta 30.6.2026 \(002\).pdf](#) -
[VnA Perustelumuistioluonnos 02.07.2026 lausunnolle.pdf](#) -
[VnA-luonnos KÄÄNNÖS sote-järjestöjen rahoituksesta annetun VnA 3 § muuttamisesta 30.6.2026 sv.pdf](#) -

Pelastakaa Lasten lausunto luonnoksesta sosiaali- ja terveysalan yhdistysten ja säätiöiden rahoituksesta annetun valtioneuvoston asetuksen 3 §:n muuttamiseksi

Lausuntopyynnön diaarinumero: VN/20873/2026

Yleiset huomiot

Pelastakaa Lapset kiittää mahdollisuudesta lausua asetusluonnokseen ja korostaa, että on perusteltua, että STEA-avustusten myöntämistä koskevia aineellisia kriteereitä täsmennetään valtioneuvoston asetuksella. Pelastakaa Lapset huomauttaa, että asetuksen jatkovalmistelun osalta on edelleen epäselvää mikä aiemmin julkaistujen vuoden 2027 kriteereiden oikeudellinen asema on suhteessa asetukseen. Tämä tulee selventää, jotta järjestöt voivat olla varmoja periaatteista, joiden perusteella ne voivat hakea avustusta.

Yleisinä huomioina Pelastakaa Lapset nostaa esiin, että:

- Lasten hyvinvointia edistävän työn vaikuttavuutta tulee arvioida laajasti, ei vain kohtaavan asiakastyön näkökulmasta.
- Omien varojen ja varainhankinnan huomioimisessa tarvitaan läpinäkyvyyttä, jotta aktiivinen varainhankinta ei heikennä STEA-rahoituksen edellytyksiä.
- Päällekkäisyyden arvioinnissa tulee tarkastella lisäarvoa ja vaikuttavuutta, ei pelkkää toiminnan samankaltaisuutta.
- Rahoitusjärjestelmän tulee turvata pitkäjänteinen lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointia edistävä työ sekä huomioida päätösten lapsivaikutukset.

1. Kohtaavan työn painottaminen ei saa johtaa rakenteellisen työn alasajoon

Pelastakaa Lapset katsoo, että kohtaavan työn painottaminen ei saa johtaa siihen, että esimerkiksi lapsen oikeuksia edistävä kehittämis-, vaikuttamis-, tutkimus- tai digitaalinen tukityö arvioidaan lähtökohtaisesti vähemmän avustuskelpoiseksi. **Lasten hyvinvoinnin kannalta vaikuttavimmat toimintamallit koostuvat usein suorasta tuesta, ennaltaehkäisevästä työstä ja rakenteellisesta vaikuttamisesta.**

Pelastakaa Lapset huomauttaa, että

- lasten hyvinvointia edistetään myös ennaltaehkäisevällä työllä, vaikuttamistyöllä, digitaalisilla palveluilla, vapaaehtoistoiminnan koordinoinnilla ja asiantuntijatyöllä;
- kaikkein vaikuttavin toiminta ei aina ole välitöntä kasvokkaista asiakastyötä;
- lasten oikeuksien toteutuminen edellyttää sekä suoraa tukea lapsille että rakenteellista kehittämis- ja vaikuttamistyötä.

Ehdotamme, että asetukseen tai sen perustelumuiistioon kirjataan, että konkreettista kohtaavaa asiakastyötä koskevaa kriteeriä tulee soveltaa siten, ettei se sulje vaikuttavaa ennaltaehkäisevää, digitaalista tai rakenteellista työtä avustuksen myöntämistä puoltavien tekijöiden joukosta.

2. Rinnakkaisuus ja päällekkäisyys eivät ole sama asia

Pelastakaa Lapset pitää tärkeänä yhteistyön ja resurssien tehokkaan käytön edistämistä. **Järjestöjen yhdistymisaikeita ei kuitenkaan tulisi käyttää avustusharkinnassa sellaisena kriteerinä, joka tosiasiallisesti suosii organisaatiokeskittymistä toiminnallisen vaikuttavuuden kustannuksella.**

Pelastakaa Lapset huomauttaa, että:

- järjestöjen monimuotoisuus on suomalaisen kansalaisyhteiskunnan vahvuus;
- samankaltaiset tavoitteet eivät tarkoita päällekkäistä toimintaa; valtakunnallinen ja paikallinen toiminta voivat näyttää päällekkäisiltä, vaikka täydentävät toisiaan;
- lasten, nuorten ja perheiden tarpeet ovat moninaisia;
- yhteistyön edistäminen on kannatettavaa, mutta yhdistymisestä ei pitäisi muodostua tosiasiallista rahoituskriteeriä.

Pelastakaa Lapset huomauttaa myös, että asetuksen perustelumuuisto vaikuttaa tunnistavan hallinnollisen yhdistymisen ainoaksi avustusharkintaan vaikuttavaksi, päällekkäistä toimintaa karsivaksi toimeksi. Tämä on omiaan lisäämään sekavuutta ja epävarmuutta asian ympärillä. Hyvä suunnittelutyö, lisäarvon tunnistaminen ja järjestöjen keskinäinen koordinointi on yleensä tehokkain toimi päällekkäisyyksien poistamiseksi. Yhdistymisprosessit vaativat itsessäänkin paljon työtä ja aikaa.

Ehdotamme, että asetukseen tai sen perustelumuuistioon kirjataan, että päällekkäisyyden arvioinnissa tulee tarkastella toiminnan lisäarvoa, kohderyhmiä ja vaikuttavuutta eikä pelkästään toiminnan nimellistä samankaltaisuutta.

3. Tavoittavuutta tulee arvioida toiminnan tarkoituksen näkökulmasta

Perusteluissa painotetaan kohderyhmän kokoa, tavoitettujen ihmisten määrää, avoimuutta ja osallistumisen laajuutta. Pelastakaa Lapset korostaa, **että toiminnan tavoittavuutta arvioitaessa tulee myös huomioida kohderyhmän haavoittuvuus ja tavoittamisen vaikeus. Suuret osallistujamäärät eivät yksin ole osoitus suuremmasta yhteiskunnallisesta vaikuttavuudesta.** Kaikkein haavoittuvimmassa asemassa olevat lapset ovat usein juuri niitä, joita on vaikeinta tavoittaa. Näiden ryhmien tavoittaminen on kallista eikä tuota suuria osallistujamääriä, mutta toiminnan vaikutukset lapseen ja nuoreen ovat usein merkittäviä ja kestävätkin koko loppuelämän.

4. Kulujen kohtuullisuuden arvioinnissa on huomioitava laatu ja turvallisuus

Pelastakaa Lapset huomauttaa, että **kustannustehokkuutta ei tule arvioida niin, että se vaarantaa toiminnan laadun tai turvallisuuden.** Pelastakaa Lasten työssä korostuvat mm. lapsiturvallisuus, koulutetut ammattilaiset, tietosuoja, laadunvarmistus ja vapaaehtoisten koulutus. Lasten kanssa

tehtävä kohtaava työ vaatii henkilöstöresursseja ja moninaista ammattiosaamista toiminnassa mukana olevien vapaaehtoisten lisäksi.

4. Kokonaisharkinnan tulee säilyä aidosti kokonaisharkintana

Pelastakaa Lapset toteaa, että kokonaisharkintaa koskevan sääntelyn rinnalla tulee varmistaa päätöksenteon läpinäkyvyys ja ennakoitavuus. Avustusten hakijoilla tulee olla mahdollisuus ymmärtää, miten eri harkintakriteereitä on yksittäisessä päätöksessä painotettu. Samalla kun kriteereitä kiristetään, **tarvitaan myös entistä vahvempaa läpinäkyvyyttä ja ennakoitavuutta päätöksiin, perustelujen avoimuutta ja yhdenmukaisia tulkintoja avustuspäätöksiin.**

Pelastakaa Lasten työ perustuu pitkäkestoisiin suhteisiin lasten, nuorten, perheiden, vapaaehtoisten ja yhteistyökumppaneiden kanssa. Äkilliset rahoitusmuutokset heikentävät palveluiden jatkuvuutta. Lasten kanssa tehtävässä työssä vaikutukset näkyvät usein vasta pitkällä aikavälillä, esimerkiksi sporttikummi tai kummikotisuhde voi jatkua 10 vuotta ja kummisuhteen vaikutukset voivat kestää pitkälle aikuisuuteen asti. Jotta pitkäjänteistä toimintaa voidaan tehdä tehokkaasti, tulee avustuskriteerien tulkinnan olla vakaata ja ennakoitavaa.

5. Omien varojen tarkasteluun tarvitaan selkeyttä

Vaikka varallisuuden arvioinnista ei ehdoteta säädettäväksi tässä asetuksessa tarkemmin, Pelastakaa Lapset pitää tärkeänä, että **varallisuuden merkitystä avustusharkinnassa sovelletaan selkeästi, läpinäkyvästi ja ennakoitavasti.** Järjestön varallisuuden ei tule kategorisesti merkitä sitä, että järjestö ei ole kelpoinen hakemaan avustusta. **Lähtökohtana tulee olla varainhankintaan sekä vastuulliseen, pitkäjänteiseen ja kestäväan taloudenhoitoon rohkaiseminen, eikä siitä rankaiseminen.** Varallisuuden arvioinnissa tulee erottaa toisistaan vapaasti käytettävissä oleva varallisuus ja sellaiset varat, jotka ovat oikeudellisesti tai tosiasiallisesti sidottuja tiettyyn käyttötarkoitukseen, esimerkiksi lahjoittajan tahtoon tai sidottuihin rahastoihin. Varallisuutta tulee siis arvioida suhteessa siihen, onko se tosiasiallisesti käytettävissä juuri avustettavan toiminnan rahoittamiseen. Järjestön taseessa olevat varat eivät välttämättä ole vapaasti käytettävissä STEA-rahoitteiseen toimintaan.

Pelastakaa Lapset korostaa, että järjestöjä **ei pidä asettaa tilanteeseen, jossa tehokas varainhankinta heikentää mahdollisuuksia saada STEA-avustuksia.**

Lisätietoja:

Susanna Tan
Johtaja, kotimaan ohjelmatyö

Pelastakaa Lapset

susanna.tan@pelastakaalapset.fi

Veli Liikanen

Yhteiskuntasuhdejohtaja

veli.liikanen@pelastakaalapset.fi

Pelastakaa Lapset